

Att leva i skärgården förr i tiden – Doris berättelse

Den här berättelsen finns även inspelad på LaGuide och där kan du höra Doris berätta själv. www.laguide.se/bjorno

Jag heter Doris och växte upp på Ramsviken. Jag föddes 1929 i samma hus där vi bodde. På den tiden föddes de flesta barn hemma. Jag hade en storasyster och en storebror som också fötts hemma. Pappa fick gå långt för att ringa efter barnmorskan när det var dags för mamma att föda. Den närmaste telefonen fanns på en gård långt hemifrån.

Min pappa var snickare och fiskare. Mamma skötte djuren och oss barn, på somrarna städade och tvättade hon åt sommargästerna ute på öarna. Vårt hus hade ett rum och kök med vedspis och utedass. Vi hade en källarbod där vi hade mat och konserver. På den tiden fanns det inte kyl eller frys. Vi hade en is-stack med sågspån där vi förvarade mjölk och färskvaror när sommaren kom.

Mamma odlade mycket grönsaker som potatis, morötter och ärtor. Hon konserverade dem i en apparat så att de skulle hålla hela vintern. Vi plockade mycket bär och svamp i skogen. En bit bort låg ladugården med stall, lada och svinhus. Vi hade tre kor, en kalv och en gris, våra höns bodde vid vedboden nära vårt hus.

Ibland gick vi med en ko till Säby gård som låg mer än en halvmil bort. Där hade de en tjur som fick möta vår ko så att det skulle bli en kalv åt oss. När de hade träffats i hagen fick vi gå hela vägen tillbaka hem med kon. Bilar var ovanliga när jag växte upp. Vi gick till fots, rodde med båt eller tog häst och vagn när vi skulle någonstans. I slutet av 1920-talet började det gå buss ut till oss men den gick bara en gång på morgonen och en på kvällen.

Det fanns ingen tv eller dator. När vi hade vinterlov så åkte vi skidor i skogen och sparkstötning på vägarna. När isen lagt sig på sjön kunde vi åka skridskor. Vi brukade också åka handfat nedför en förfärligt brant backe. Det fanns inga tefat så vi använde tvättfatet som var gjort av plåt och hjälp vad fort det gick!

Vi hade inte dusch eller badkar så det var i plåthandfatet som vi tvättade oss. Först fick man hämta vatten i en hink från brunnen som låg en bit från huset. Sedan värmdes vattnet på vedspisen. Vi hade en kamin och en spis som vi eldade i.

Veden var jätteviktig och pappa fick gå ut i skogen med hästen och hugga ned träd, låta hästen dra hem stockarna till vedbacken och sedan hugga ved och lägga i fina travar så att den skulle torka. På somrarna var det

så skönt för då passade jag på att tvätta mig i sjön (Östersjön). Mamma tvättade allt för hand, tvättmaskin fanns inte. Tvätten lades i en stor gryta med vatten som hängde över en eldstad med ved. Lakanen kokades rena i grytan i såpa och lut. Till våra kläder använde hon tvätt-handfatet och gnuggade bort smutsen mot en tvättbräda. Vi sköljde tvätten nere i sjön och hängde den på tork uppe på vinden.

När det var vinter lekte jag med mina storasyskon. Men vi hade inte mycket fritid som barn har nuförtiden. Vi gick i skolan även på lördagar.

Lekkamrater fanns bara på sommaren när sommargästerna flyttade ut i skärgården. Men då lekte vi jättemycket med deras ungar. Vi cyklade och rodde mellan bryggorna och badade. Ibland gick vi ner till sjön och såg när pappa kom in med ål han hade fångat. När det regnade satt vi inne och läste böcker och så la jag pussel, samma pussel om och om igen.

Då och då hjälpte vi mamma i köket. Vi diskade med såpa, för det fanns inte diskmedel som idag. Vi hade inget avlopp utan en slaskhink som vi fick tömma ute på backen. På sopbacken slängde vi sådant som skulle bli jord igen så att mamma skulle kunna odla grönsaker. Potatis- och morotsblast slängdes på sopbacken och potatisskalen gav vi till grisen. Ingen kom och hämtade sopor på den tiden. Mycket hällde vi direkt ut i sjön, hela viken var full med sopor. Vi rodde ut med pappa och så sänkte vi kassar med plåtburkar och sten till botten och annat skräp som inte kunde bli jord.

Det var roligt att växa upp ute i skärgården, det var som en egen värld. Jag minns inte att vi någonsin åkte in till Stockholm när jag var barn. Men pappa åkte ofta in till Gustavsberg på Värmdö för att sälja den fisk han hade dragit upp. Det var mycket strömning härute på den tiden, och gädda.

Någon gång fick jag följa med pappa till Gustavsberg och då köpte han hårda karameller i strut till mig. Det var väldigt spännande för godis åt vi nästan aldrig på den tiden.